

Orçun Türkay

Daha öncekilerden farklı bir dil bana kendini dayatmaya başladı.

Yazdığım metinlere bir biçimde sızan parçalar son zamanlarda, çevirdiğim metinlerden, çevirdiğim metin için okuduğum kitaplardan geliyor.

Orçun, *Bir Serap Günce* altıncı kitabın. Sanki kimselerin dikkatini çekmeden yazıyor ve yayımlıyorsun. Bana mı öyle geliyor bilmiyorum, oysa yazdıkların çok süzölmüş bir anlatı dilinin içinden çıkıyor?

Gerçekten süzmeye çalışıyorum. Farklı malzemelerle çalışan, farklı malzemelerin kendilerini yönlendirmesine izin veren resamlara öykünüp önce kurşunkalemle, sonra dolmakalemle yazıp en sonunda bilgisayara geçiriyorum. Sonra bir

kez daha ekrandan deftere geçiyorum. Bunu birkaç kez yineliyorum. Hepsinin başka türlü bir etkisi, bir “terbiyesi” var gözümde. Hepsi benim için zamanla farklı birer eleğe dönüştü. Eklemekten çok çıkarmaya yarıyorlar. Aralarda da yüksek sesle okuyorum birçoklarının yaptığı gibi.

***Bir Serap Günce* bundan önceki kitabın *Tunç Bey*’in soluğunu taşıyor sanki. Ben burada anlatılanı daha da etkileyici buldum, çok ama çok**

yalın bir dille derin bir hüznü iletiyorsun. Önemli.

Tunç Bey’i yazdığım da babam yeni ölmüştü. Şaşkındım, bağırarak istedim. Geceleri uyanıp bir daha uyuyamıyordum. Bir ağıt yakmak istedim. Acıyı bir şeye dönüştürmeye, daha doğrusu onunla bir şey yapmaya çalıştım – acı dönüşmüyor, kalıyor sonuçta. Bu son metni yazmamın nedeni de bu kez anemin ölmesi. Zamanında, bir doğum gününde babamın karakalem

portresini yapmıştım. Annem de istemiş, ilk yaptığımı beğenmemiş, başka bir fotoğrafını, bir gençlik fotoğrafını verip yeni-sini yapmamı söylemişti. Bu aklıma geliyor hep metni düşündükçe. Anneminki çok daha beklen-medik bir ölümdü ama kendisinin de özellikle babamdan sonra sürekli yinelediği –benim de kitabın en başında andığım– gibi, epeydir içten içe, büyük bir korkuyla, “Bu da olacak” demeden edemiyordum. Olduğunda, bu kez bağırımtansa usulca ağlamak istedim. Annem öldükten sonra, uzunca bir süre bir şey okuyamadım. İlk okuduğum metin *Yas Günlüğü* (Roland Barthes) oldu. Metnin başına da ilk orada gördüğüm bir sözü koyacaktım, sonra caydım: *Memento illam vixisse* – Anımsa o kadının yaşadığını.

Senin anlatılarında benim en çok dikkatimi yalın dilin çekiyor. Kısa, kısa kısa cümlelerin kusursuz bir metni adeta cümle cümle değil de hece hece örüyor. Bu mudur senin ulaşmak istediğin dil biçimi?

Dördüncü kitaptan, *Dans Ediyor Bir Hane*’den başlayarak daha öncekilerden farklı bir dil bana kendini dayatmaya başladı. O metnin kapağına Hölderlin’in Almanca bir dizesini yazmıştım. Almanca bilmem ama bir yerde Esra Özdoğan onu Fransızcasından, “Şiirlidir insanın konaklayışı” diye çevirmişti. Daha önce, en başta şiir yazmaya yeltenip orada büyük bir bozguna uğrasam da hâlâ düzyazıda tıkız bir şiirliliğe özendiğimi söyleyebilirim. Örneğin Barthes’ta geçen o tümce duruluğuyla, tamlığıyla bana öyle dokunuyor ki gerçekten böyle bir ifadeye ulaşmak istiyorum. Bizim evde Metin Eloğlu’nun yaptığı bir resim var, altına “Yaz bitecek diye ödüm kopardı” yazmış. Daha ne desin?.. “Ölümün basit sözcükleri” diyor Barthes. *Tunç Bey*’de en sondaki “son kez”i yazdığım da boğazım düğümlenmişti. *Bir Serap*

Günce’yi de o basit sözcüklerle kurmak istedim. Orada, bir yerde kadın tökezliyor ama düşmüyor, anlatıcı da, “Tutamadım seni” diyor. Duyumsadığım, düşündüğüm şeyi aslında bütünüyle, açıkça ifade ediyor bu. Babamın ölümünden sonra, annemi bu tarafta tutamadım ben.

Ben *Bir Serap Günce*’yi okuduktan sonra ikinci kez okudum. Belki çok kısa bir metin olduğu için bunu hemen yaptım ama herkesin isteyip de kolaylıkla ulaşamadığı o yalın dilin içindeki derin duyguyu yeniden okuma isteği bu. Peki sen okuduklarına nasıl yaklaşıyorsun?

İşim, para kazanmak için yaptığım şey okumayı doğrudan içerse de ne yazık ki –buna gerçekten çok canım sıkılıyor– uzun zamandır istediğim şeyleri doyasıya okumama engel oluyor. Şimdilerde yeni bir okuma düzeni kurmaya çalışıyorum. İşim gereği, öncelikle bir şeyleri anlamak için okumam gerekiyor. Beckett birine, “Bak bakalım, başkaları nasıl yapıyor” diye bol bol okumasını öğütlemiş sanırım. Bir yazarın yazarlığa özenen birine söyleyebileceği bir şey bu. Ben-se çevirmenlikten sıyrılarak okumayı, salt okur olmayı çok özledim doğrusu. Ama hayranlık duyduğum metinlerle de uğraşıyorum, yakınmayayım.

Sen aynı zamanda iyi bir Fransızca çevirmenisin. Alanın edebiyat. Notos Kitap’ta çok güzel bir Küçük Prens çevirin de var. Peki Fransız edebiyatından çeviriler yaptıkça kendi yazdıklarında da Fransız edebiyatından etkiler oluşuyor mu? Zaman içinde bu kendiliğinden de olabilir...

Kesinlikle oluşuyordur. Sözelimi *Dans Ediyor Bir Hane*’nin Yeni Romancılara öykündüğü söylendi. Oysa amacım Yeni Romancılardan çok daha öncesine, Cicero’nun da kullandığı bir yöntemle başvurmak. Şimdilerde daha çok “bellek sa-

Daha önce, en başta şiir yazmaya yeltenip orada büyük bir bozguna uğrasam da hâlâ düzyazıda tıkız bir şiirliliğe özendiğimi söyleyebilirim. Örneğin Barthes’ta geçen o tümce duruluğuyla, tamlığıyla bana öyle dokunuyor ki gerçekten böyle bir ifadeye ulaşmak istiyorum.

rayı” diye anılan anımsama yöntemine. Ama söylediğim gibi, çevirmenlik ister istemez birçok açıdan belirleyici oluyor. Yazdığım metinlere bir biçimde sızan parçalar özellikle son zamanlarda, çevirdiğim metinlerden, çevirdiğim metin için okuduğum kitaplardan geliyor. Bir örnek: Michel Schneider’ın Proust’un annesiyle ilişkisini psikanalitik açıdan ele aldığı bir kitabı çevirdim. Schneider, Proust’un *Kayıp Zamanın İzinde*’yi ancak annesi öldükten sonra yazabildiğini söylüyor. *Bir Serap Günce*’deki, “Ben bugün yokum, her şey serbest” sözü buna gönderme aslında. “Her şey serbest” ama bu anlatıcı pek bir şey yapamıyor.

Sevdiğin ya da başucunda tuttuğun kitaplar ve yazarlar...

Şairler/ozanlar hâlâ gözbebeğim: Baudelaire, Rimbaud, Rilke, bizde Garipçiler, Ece Ayhan, İlhan Berk, Cemal Süreya, Dağlarca, Metin Eloğlu... Onların dışında Nietzsche, Dostoyevski, Cortázar, Michaux (o da ozan aslında) geliyor hemen aklıma. Nurullah Ataç’ın, Enis Batur’un, Ferit Edgü’nün de yerleri ayrı bende. • S.G.